

Oorlog in Ethiopië

In ballingschap in Soedan

Nu als vader terug in het bekende kamp

reportage • Na de val van de hoofdstad van Tigray dreigt een guerrilla-oorlog in Noord-Ethiopië, en een lange ballingschap voor vluchtelingen in Soedan. Gebrehiwot Gidey maakte het al eerder mee.

Saskia Houttuin
Um Rakuba, Soedan

Toen Gebrehiwot Gidey na een dagenlange reis aankwam in Um Rakuba, een vluchtelingenkamp in het oosten van Soedan, voelde hij zich meteen een beetje thuis. Vanuit de verte, tussen de wirwar van struiken en provisorisch opgezette lappententen, herkende hij de boom die zijn vader drie decennia eerder had geplant. Gidey (60), een tengerere man in geel geruit overhemd, gaf de boom een kus. "Ik heb hier negen jaar gewoond."

Halverwege de jaren tachtig was hij, net als nu, de regio Tigray in het noorden van Ethiopië ontvlucht. Het was de tijd van de militaire junta, die gedurende het bewind onder president Mengistu Haile Mariam verantwoordelijk was voor een lange periode van geweld. Extreme droogte en politiek wanbestuur verergerden de situatie: een miljoen mensen kwamen om van de honger. Het regime van Mengistu viel in 1991.

"Eenmaal terug in Tigray hadden

we weer van alles", zegt Gidey, die in het plaatsje Rawyan als boer aan de slag ging. "We bouwden huizen, we hadden vee en land om te bewerken. We leefden in vrede."

Maar begin november ging het weer mis: een al langer sluimerend politiek conflict laaide op nadat troepen gelieerd aan het bevrijdingsfront van Tigray (TPLF) twee militaire bases aanvielen. Het federale leger onder leiding van premier Abiy Ahmed sloeg terug met een militair offensief. Omdat het telefoon- en internetverkeer al wekenlang plat ligt, is het moeilijk na te gaan wat er in het gebied gebeurt. Geschat wordt dat honderden, mogelijk duizenden mensen om het leven zijn gekomen.

In een vier uur durende toespraak zei premier Abiy gisteren dat TPLF-kopstukken naar het westen van Tigray zouden zijn gevlucht. Hij voegde eraan toe dat het federale leger hen in de gaten houdt en snel zal toeslaan. Ook zei hij dat het leger geen burgerslachtoffers had gemaakt. Dit komt niet overeen met wat vluchtelingen uit Tigray in Soe-

Ik heb alles moeten achterlaten, maar ik heb ook de erfenis van mijn vader gevonden

Gebrehiwot Gidey,
vluchteling

Het is verdrietig om hier weer mensen te zien, met dezelfde problemen als destijds

Abdelbasit Abdelghani,
manager van het kamp

dan tegen *Trouw* en andere nieuwsmedia hebben gezegd.

Ruim 40.000 Ethiopiërs trokken in de afgelopen weken naar Soedan, over dezelfde vluchtroutes als in de jaren tachtig. Het kamp Um Rakuba, dat in het jaar 2000 sloot, is begin deze maand weer heropend. "Het is heel verdrietig om hier weer mensen te zien, met dezelfde problemen als destijds", zegt Abdelbasit Abdelghani, manager van het kamp.

Abdelghani, die vroeger ook in Um Rakuba werkte, ziet erop toe dat hulporganisaties de benodigde hulp in het kamp kunnen optuigen. Twee keer per dag wordt in grote potten de gezamenlijke maaltijd bereid: rijst, sorghumpap en linzensoep.

Maar het ontbreekt in het kamp nog aan belangrijke faciliteiten, zegt Omer Mohamed Hussien, werkzaam voor de Soedanese organisatie Al Twaki. "We hebben wat problemen met de voorziening van onderdak, toiletten en douches."

Als tijdelijke oplossing krijgen vluchtelingen rieten matten toegevoerd. "We geven hun lokaal mate-

Gebrehiwot Gidey in het vluchtelingenkamp in Soedan, waarin hij ook dertig jaar geleden al verbleef.
FOTO JOOST BASTMEIJER

riaal, waarmee ze hun eigen huis kunnen bouwen", zegt manager Abdelghani. De boom van Gebrehiwot Gidey's vader blijkt een geweldige plek: de brede stam en een vol bladerdek bieden beschutting tegen de ongenadige woestijnzon.

Nu Gidey weer terug is, nu met zijn eigen kinderen, zal hij dezelfde verantwoordelijkheid als zijn vader moeten dragen: het doorkomen van een langere tijd in ballingschap. Hoewel premier Abiy zegt zijn operatie te hebben afgesloten, groeit de vrees voor een guerrilla-oorlog vanuit de bergen – zoals in de vorige eeuw.

"Ik heb er een dubbel gevoel over", zegt Gidey. "Aan de ene kant heb ik het land waar ik mijn kinderen heb grootgebracht moeten achterlaten. En ook al mijn spullen." Hij was op het land aan het werk – het is oogsttijd – toen de bommen vielen. Net als de meeste andere vluchtelingen in het kamp, kwam hij hier met lege handen aan. Hij moet helemaal opnieuw beginnen. "Maar", zegt hij, "ik heb ook de erfenis van mijn vader gevonden."

40.000

Ethiopiërs trokken
in de afgelopen weken
naar Soedan

Volle ziekenhuizen in Tigray

Oorlog • De gevechten in de Noord-Ethiopische regio Tigray eisen een hoge tol. De ziekenhuizen kunnen de toestroom van gewonden nauwelijks aan.

Ilona Eveleens
Nairobi

Ziekenhuizen in de Tigrayese hoofdstad Mekele zijn overvol met oorlogsgewonden, waardoor andere medische diensten zoals nierdialysen tijdelijk zijn opgeschort. Dit meldt het Internationaal Comité van het Rode Kruis (ICRC) in een zeldzaam bericht uit de hoofdstad van het noordelijke Tigray.

In de deelstaat braken op 4 november gevechten uit tussen troepen van de federale regering en het Tigrayese volksbevrijdingsfront (TPLF).

Na een bezoek aan het Ayder-ziekenhuis in Mekele, een stad van een half miljoen inwoners, meldde Maria Soledad, hoofd van het interna-

tionale Rode Kruis in Ethiopië: "Het ziekenhuis heeft gevaarlijk weinig hechtmateriaal, antibiotica, antistollingsmiddelen, pijnstillers en zelfs handschoenen." Er is volgens haar ook een groot gebrek aan voedsel en lijkzakken.

Beide zijden in de strijd geloven dat er honderden doden en duizenden gewonden zijn gevallen. Diplomaten in de Ethiopische hoofdstad Addis Abeba vrezden dat het aantal veel hoger ligt. Het Ayder-hospitaal is een van de modernste in Ethiopië en het op een na grootste met zo'n 400 bedden. Het doet ook dienst als medisch opleidingsinstituut. Ongeveer 80 procent van de huidige patiënten lijdt aan traumaletsel door de oorlog. "De toestroom van gewonden komt eindelijk op gang, meer dan drie weken nadat onze toeleveringsketens naar Mekele zijn verbroken", aldus Soledad.

Zij had de kans Mekele te bezoeken nadat premier Abiy Ahmed zondag verklaard had dat de stad onder controle gekomen was van zijn troepen en daarmee de overwinning in de oorlog was behaald. De voortvluchtige leider van de TPLF, Debretsion Ge-

brebmichael, meldt daarentegen dat zijn strijders nog steeds op verschillende plaatsen in Tigray vechten tegen eenheden van het federale leger. In sms-berichten aan de persagentschappen AP en Reuters schreef hij: "Ik ben in de buurt van Mekele en vecht tegen de indringers".

Verklaringen van beide kanten in het conflict zijn moeilijk te verifiëren, nu de telefoon- en internetverbindingen met Tigray grotendeels zijn afgesneden en onafhankelijke media niet worden toegelaten.

Het ICRC is in gesprek met de federale overheid over hoe medische behoeften naar Tigray kunnen worden vervoerd, meldt het kantoor van de organisatie in het buurland Kenia. "We hebben genoeg medische voorraden in ons magazijn in Addis Abeba en hier in Nairobi. Het is alleen een kwestie van transportmogelijkheden", zei Crystal Wells van het ICRC aan de telefoon.

De regering in Addis Abeba heeft een 'humanitaire corridor' beloofd waar ze zelf toezicht op zal houden. De VN hebben echter benadrukt dat neutraliteit uiterst belangrijk is.

Leidse hoogleraren rechten nemen afstand van FvD

Open brief • De chaos binnen Forum voor Democratie heeft de Universiteit Leiden bereikt. 'Er is een grens overschreden.'

Irene Schoenmacker
redactie onderwijs&opvoeding

Het merendeel van de rechtenfaculteit van de Universiteit Leiden is ongelukkig met hoe de crisis binnen Forum voor Democratie afstraalt op zijn instelling. Vijftien Leidse hoogleraren spreken zich daarom uit tegen het 'normaliseren van vreemdelingenhaat, racisme en antisemitisme' in een open brief.

Volgens ondertekenaar en hoogleraar recht en samenleving in Indonesië Adriaan Bedner worden collega's regelmatig aangesproken op het gedachtegoed van Thierry Baudet en Paul Cliteur. Baudet promoveerde in 2012 aan de Leidse universiteit, onder begeleiding van hoogleraar Cliteur, tot voor kort Eerste Kamerlid voor Forum. Ook rechtsfilosoof Eva Vlaardingerboek, tot voor kort de nummer vijf op de Forum-kieslijst, is docent-onderzoeker in Leiden, evenals Forum voor Democratie-sympathisant Raisa Blommestijn.

Antisemitische appjes in de jongerenpartij en beschuldigingen dat oprichter Baudet zelf ook geradicaliseerd zou zijn, leidden tot een grote scheuring binnen de partij. Rector magnificus Carel Stolker van de Leidse universiteit uitte zaterdag via Twitter zijn ongenoegen over Cliteur. "Het verwijt van een patroon van antisemitisme rond FvD is uiterst zorgelijk en raakt daarmee ook Paul Cliteur", schreef hij. Cliteur verkondigde eerder in een interview met *Trouw* 'de ideologische lijn' van Baudet te volgen. Zondag trachtte hij dat beeld te kantelen door op LinkedIn te verkondigen dat 'in zijn wereldbeeld geen plaats is voor nazisme, fascisme, racisme, vreemdelingenhaat, antisemitisme, discrimina-

tie of anderszins verwerpelijke opvattingen'.

Maar het kwaad was al geschied. Er is een grens overschreden, zegt Bedner. "Cliteur heeft voortdurend de uitspraken van Baudet gebagatelliseerd. Ik denk zelf ook, eerst zien, dan geloven, maar er is nu een overstelpende hoeveelheid aanwijzingen voor volstrekt verwerpelijke ideeën. We moesten als medewerkers van de rechtenfaculteit nu echt naar buiten treden en laten weten dat we daar helemaal niets mee te maken hebben. Schokkend dat iemand die gepromoveerd is bij onze faculteit dit soort dingen verkondigt."

Eigen onderzoek

Gisteren meldde de universiteit 'op de korte termijn' onderzoek te laten doen naar beschuldigingen van antisemitisme binnen de rechtenfaculteit zelf. Wat de relatie is met Baudet en Cliteur, vermeldt het bericht niet. Volgens Bedner heeft het onderzoek van de universiteit geen relatie met de open brief.

Hoe onafhankelijk en neutraal moet je als hoogleraar zijn? Een lastige vraag, zegt Bedner. "Je hebt een wetenschappelijke verantwoordelijkheid. Je mag verwachten van een hoogleraar dat die zich goed informeert en de feitelijke kennis goed op orde heeft. Voor de uitspraken van Baudet en Cliteur over de ondergang van de westerse cultuur is geen enkel wetenschappelijk bewijs. Dat vind ik heel problematisch."

Kan Cliteur na deze storm nog wel aanblijven als hoogleraar? Ja, zegt Bedner. "Een antisemiet is Cliteur niet. Dat mensen uit de partij antisemitisch zijn, betekent niet dat Forum zelf ook antisemitisch is. Hij verwijst ook steeds naar het partijprogramma, dat niet antisemitisch zou zijn. Daar heeft hij gelijk in."

Is hij als mentor niet te veel verbonden aan Baudet, die zulke uitspraken wel zou hebben gedaan? "Die uitspraken kun je dan toch niet aan Cliteur toeschrijven? Met zulke zaken moet je voorzichtig zijn. Daar is op dit moment niet voldoende grond voor."

Ledenraadpleging

Ook Baudet wil referendum over zijn positie bij Forum

De leden mogen waarschijnlijk zeggen of er nog toekomst is voor Thierry Baudet binnen Forum voor Democratie. Baudet steunt het voorstel van het partijbestuur om een 'bindend referendum' uit te schrijven over de vraag of hij kan terugkeren als partijleider van Forum.

De leden kunnen stemmen over de vraag: "Wilt u dat Thierry Baudet de partijleider blijft van FvD? Ja of nee?" Volgens Baudet wordt nog onderhandeld over de voorwaarden waarop zo'n ledenraadpleging kan plaatsvinden. "Het moet echt snel gebeuren nu, en technisch betrouwbaar zijn."

Nadat Baudet na oproer over antisemitisme en racisme bij de jongerenvereniging vorige week terugtrad als lijsttrekker voor de Tweede Kamerverkiezingen, werd hij door het partijbestuur ook afgezet als partijvoorzitter. Baudet vocht dit besluit aan, onder meer door zelf te pleiten voor een lijsttrekkersverkiezing.

Toen het partijbestuur liet weten een ledenraadpleging toch te zien zitten, stapte een aantal kandidaat-Kamerleden op. In hun kielzog vertrokken ook senatoren en provinciale en lokale volksvertegenwoordigers bij Forum.

TROUW